

LUDWIG VON PLAZER

ΦΕΥΓΟΝΤΑΣ...

I

Πηλάλα... πηλάλα... στα τέσσερα. Τάλογο το θρυλικό του Μαζέπα το ξεπερνούσα στο φευγικό. Οι Γαλλικές δβίδες δὲ μὲ φτάναν... Ποῦ νὰ μὲ φτάσουν; Ἐτρεχα ἔτρεχα... Θάχα περάσω τὰ σύνορα τὰ Βελγικά... θάμουνά στην Ἀλσατία... στὴ Λωραίνη... κάπου θάμουνά... δὲν ξαίρω.

Καὶ νά, μπρός μου ὁ γκρεμός...

Νὰ σοῦ τὰ πῶ, γιατρέ μου... ὅλα νὰ σοῦ τὰ πῶ... Εἶσαι καλὸς ἄνθρωπος ἐσὺ κι ἄς φορεῖς στολὴ στρατιωτική... Δὲν τὴ φορεῖς γιὰ νὰ σκοτώνεις, γιὰ νὰ κάνεις κακό... Τὴ φορεῖς γιὰ νὰ σώζεις. Μπορούσες νὰ φορεῖς καὶ ράτο... τὸ ἴδιο κάνει... Τί σημαίνει ἡ στολή;.. Ἄς εἶναι...

Τὴ φόρεσα κ' ἐγὼ τὴ στολή. Μοῦ τὴ φορέσανε. Μοῦ εἶπαν: ἔτσι θὰ ντυθεῖς. Καὶ ντύθηκα ἔτσι. Ἐτσι θὰ περπατεῖς — καὶ περπάταγα ἔτσι. Ἐτσι θὰ τρώς — κ' ἔτρωγα ἔτσι. Ἐτσι θὰ κοιμάσαι — καὶ κοιμόμουνά ἔτσι... Πειθαρχία... σθήσιμο τοῦ ἀτόμου... τοῦ ἐγὼ... τῆς ἀτομικῆς λευτερίας. Τὰ ὑπόμεινα ὅλα... τί νὰ κάνω; Δὲν μποροῦσα νὰ σταθῶ μόνος μου καὶ νὰ φωνάξω: Κάτω ἡ στρατοκρατία!... Θὰ μὲ παίρνανε γιὰ τρελό... Τὰ ὑπόμεινα ὅλα.. Μὰ σὰ μοῦ εἶπαν: Σκοτώσου! Ἐπανεστάτησιν. Ὁ ἐαυτός μου ἀγρίψε, ἀντιστάθηκε. Γιατί νὰ σκοτωθῶ; Γιατί τὸ θές ἐσὺ! Δὲ πᾶς νὰν τὸ θέλεις... Ἐγὼ δὲν τὸ θέλω... Ἐγὼ τὴν ἀγαπῶ τὴ ζωὴ... ἐγὼ τὴν ἀγαπῶ τὴ Ρόζα μου... ἀγαπῶ τὸν ξανθό μου τὸν Ἐγμοντ... Νὰ σκοτωθῶ γι' αὐτούς, γιὰ τὴ γυναῖκά μου, γιὰ τὸ παιδί μου... μάλιστα! Μὰ νὰ σκοτωθῶ γιὰ τὸν Κάιζερ! Καὶ τί τὸν εἶχα ἐγὼ τὸν Κάιζερ; Οὔτε στὰ μούτρα δὲν τὸν ξαίρω... Δὲν τὸν εἶδα ποτέ μου... δὲ θέλω ποτέ μου νὰ τὸν ἴδω!... Σκοτώσου, λέει, γιὰ τὴν πατρίδα... Ἄσ' τ' αὐτά! Μὲ ἀφηρημένα πράγματα δὲ μὲ συγκινεῖς, δὲ μὲ τρώς μὲ τὰ λόγια... Δὲν εἶν' ἔτσι, γιατρέ μου...

Διαταγὴ τοῦ ἀξιωματικοῦ:

Σκότωσε καὶ σκοτώσου!

Γιατί νὰ σκοτώσω; Ἐγὼ εἶμαι ἡμέρος ἄνθρωπος... ἀρνί. Δὲν ἐδλάψα, δὲ μίσσησα... δὲ μισῶ κανέναν. Μοῦσανε πῶς εἶμαι Ἀλσατογερμανός... Μὰ μποροῦσα νὰ εἶμαι καὶ Ἀλσατογάλλος... Τί σημαίνει αὐτό;... Κ' ἐπεμδή, γιατρέ μου, ἔτυχε νάμαι Ἀλσατογερμανός, πρέπει νὰ μισῶ τὸ Φρανσουά ποῦ τυχε νάμαι Ἀλσατογάλλος;

Πρέπει ὅμως νὰ τὸν μισῶ, λέει. Καὶ ποιός τὸ λέει αὐτό; Κανένας νόμος φυσικός; Ὁχι, τὸ λέει ὁ Κάιζερ ποῦναι ἀνώτερος κι ἀπὸ τοὺς φυσικοὺς νόμους... Πφοῦ! Στὰ παλιά μου τὰ παπούτσια!...

Ἐγὼ τὸ Φρανσουά τὸν ἀγαπῶ... Γεννηθήκαμε κ' οἱ δυὸ στὸ Στρασβούργο... Στὴν ἴδια γειτονιά... Στὸν ἴδιο δρόμο... Ἀπὸ παιδιὰ φίλοι... ἀχώριστοι φίλοι... Στὸ ἴδιο σχολιὸ πηγαίναμε, στὸ ἴδιο ἐργοστάσιο δουλεύαμε. Κ' ἔπειτα — μιὰ διαταγὴ τοῦ Κάιζερ: Ὁ Φρανσουά εἶναι ἐχτρός σου!... Πφοῦ! Στὰ παλιά μου τὰ παπούτσια, εἶπα.

Κ' ἔπειτα: Ρῆξε!... Σκότωσε!... Μὰ εἶναι ὁ Φρανσουά ἀντικρὺ μου... Νὰ σκοτώσω τὸ Φρανσουά;... Νὰ σκοτώσω Γάλλους καὶ Βέλγους; Τί μοῦ καναν οἱ φτωχοὶ; Κι αὐτοὺς μὲ τὸ ζόρι τοὺς σύρανε στὸ μακελιό! Τοὺς μιλῆσανε γιὰ πατρίδα καὶ τοὺς ξεγελάσανε... Τοὺς ἀμυαλοὺς... Μὰ κι ἂ δὲν τοὺς ξεγελάσανε, κι ἂ δὲν τὰ πιστέψανε τὰ λόγια τους, τί μπορούσανε νὰ κάνουνε; Νά, ὅτι ἔκκανα κ' ἐγὼ. Νὰ συρθῶ στὸ μακελιό.

Καὶ σύρθηκα... ἔπως ὁ Χριστὸς στὸ Γολγοθὰ του... Καὶ τ' ὄπλο ποὺ κρατοῦσα στὸν ὦμο μου μὲ βάραινε περισσότερο ἀπὸ τὸ Σταυρό. Χιλιάδες ὁκάδες, βάραινε... Μὰ τί νὰ κάνω; Σύρθηκα... Ὑπόμεινα... Τὸ κορμί μου τυραννιότανε... Ἡ ψυχὴ μου κρατοῦσε ἀκόμα.

Στὴν πρώτη ὁμῶς ἐπίθεση: Πῦρ! Καταπάνω τους!... Γιὰ τὴν Πατρίδα!... Γιὰ τὸν Κάιζερ!... — ἡ ψυχὴ μου παναστάτησε... πέταξα τ' ὄπλο... καὶ δρόμο!...

II

Πηλάλα!... Πηλάλα!... Στα τέσσερα!...

Οἱ Γαλλικὲς δβίδες δὲν μὲ φτάνανε... Σὲ λίγο ἐπάφα καὶ νὰν τίς ἀκούω...

Κ' ἔτρεχα... Ὁλοένα ἔτρεχα... Νὰ φτάσω μὴν ὦρ' ἀρχύτερα στὸ Στρασβούργο... στὸ σπίτι μου... ν' ἀγκαλιάσω τὴ γυναῖκούλα μου, νὰ φιλήσω τὸν Ἐγμοντ... Τὸ ξανθό του κεφαλάκι... τὰ κρινένια χερὰκια του!... Ὁ καημένος ὁ Φρανσουά!... Θὰ τὸν εὑρίσκα κι αὐτόνε στὸ Στρασβούργο;.. Ἀμην!... Θὰν τὸν συνεπῆρε κι αὐτόνε ὁ σίφουνας, ἀπὸ τὴν ἄλλη τὴ μεριά: Γιὰ τὴν τιμὴ τῆς Γαλλίας!... Γιὰ τὴ σωτηρίᾳ τῆς Δημοκρατίας!... Κολοκύθια!... Κολοκύθια!... Ὁ Φρανσουά θὰ χασκογέλασε, ἔπως χασκογέλασα κ' ἐγὼ... Ὁ Φρανσουά εἶταν ἀνθρωπιστής, ἔπως κ' ἐγὼ... Ἀγαπούσαμε κ' οἱ δυὸ μας τοὺς ἀνθρώπους... Ὅλους τοὺς ἀνθρώπους... Πατρίδα μας ἔλη ἡ γῆς, ἀδέρφια μας ὅλ' οἱ ἄνθρωποι...

Καὶ τὸν σπρώξανε κι αὐτόνε στὸ μακελιό, ἔπως καὶ μένανε... Οἱ καταραμένοι!... Οἱ καταραμένοι!... Κ' ἔτρεχα, σὰν τρελὸς ἔτρεχα... Μὲ κυνηγοῦσανε; Μήπως ξαίρω!... Κάτι ἀκουγα, κάτι σὰν τρεχατό, σὰ θόρυβο ἀπόμετρο καταπόδι μου... Δὲν ξαίρω...

Καὶ νά, μπροστά μου ὁ γκρεμός...

Νύχτα εἶτανε, γιατρέ μου... Μαύρη νύχτα... Μαύρη νύχτα σκέπασε καὶ τὰ μάτια μου σὰν κατρα-

κύλησα . . . Πόσο ξμεινα καί ; . . . Λίγες, πολλές
ώρες ; Μέρους ; Βδομάδες ; . . . Δέν ξαίρω ! . . . Ποῦ
νὰ ξαίρω ! . . .

Ξόπησα δὴ στὸ νοσοκομεῖο . . . Σὲ τοῦτο τὸ κρε-
βάτι . . . Τὸ πόδι μου τὸ δεξιὸ κατατασιασμένο . . . Τὰ
μοῦτρα μου καταξισκιμένα . . . Τὰ παγίδια μου κατα-
λιανισμένα . . .

Κάταγμα τοῦ δεξιοῦ ποδὸς ἐπιπεπλεγμένον. Μώ-
λωπες εἰς τὸ πρόσωπον μετὰ κατάγματος τοῦ δεξιοῦ
βρεγματικοῦ ὅστου . . . Δύσις τῆς συνεχείας τῶν
ἑπαλῶν μορίων κατὰ τὸ ἀριστερὸν ἡμιθωράκιον . . .
Κι ἄλλα, κι ἄλλα. Σωστὸ φορητὸ νοσοκομεῖο κατάν-
τησα.

III

Θὰ ζήσω ; . . . Θὰ πεθάνω ; . . . Μὰ κι ἂν πε-
θάνω, λίγο μὲ νοιάζει. Θὰ πεθάνω εὐχαριστημένος,
γιατρέ μου, σ' τὸρκίζομαι.

Τὸ θάνατο δὲ μοῦ τὸν ἔδωσε βόλι ἀνθρώπου.
Μοῦ τὸν ἔδωσε ἡ φύση. Ἡ μόνη ποῦχει δικαίωμα
νὰ δίνει τὸ θάνατο, ἀφοῦ μόνη αὐτὴ μπορεῖ καὶ δι-
νει καὶ τὴ ζωή.

Δὲ σκοτώθηκα ἀπὸ ἀνθρώπο — δὲ σκότωσα ἀν-
θρώπο.

Τὸ νιώθεις πόσο μεγάλο εἶναι αὐτό, γιατρέ μου ;
Καὶ θὰν τὸ νιώθεις ἐσὺ αὐτό — ἐσὺ ποῦ κι ἂ φο-
ρεῖς τὴ στρατιωτικὴ στολή, τὴ φορεῖς ὄχι γιὰ νὰ
σκοτώνεις ἀνθρώπους, μὰ γιὰ ν' ἀρπάξεις ἀνθρώ-
πους ἀπὸ τὰ δόντια τοῦ χάρου — γιὰ νὰ μαλακώ-
νεις λίγο, ἔσο σοῦ εἶναι μπορετό, τὴν ἀνθρώπι-
νη θηριωδία . . . Γιὰ νὰ ἐξαγνίζεις τὸν Κόιν . . .

(Ἀπὸ τὰ Γερμανικά)

Μ. Π. ΝΑΣ...

ΧΩΡΙΟΥΔΑΚΙ

Σκλάβο μου πήρες τὴν καρδιά, φτωχό μου χωριου-
[δάκι,

Ποῦ ἀπλώνεσαι ἀπ' τὸ κρύσταλλο, σὲ ἀνθέμια βουνο-
[πλάγια,

Μὲ τῆσπρα τὰ σπιτάκια σου, τὸ μαῦρο σου ἐκκλη-
[σάκι,

Τὰ ἡσυχάχα περβόλια σου καὶ τὰ γραφιά σου
[μύγια.

"Ἄλλοι ἄς ποθοῦν τὰ δέρονται σιῆς Πολιτείας τὴν
[τρέλλα...

Μικρὰ ἀπ' τὸ διάφανο τὸ φῶς κι' ἀπ' τὴ λαγγύετρα
[εἰρήνη...

Γιὰ μέγα μὴν ἀπλὴ ψυχὴ κ' αἰσθαντικὰ κοπέλλα
Χαρά, εὐτυχία οὐρανόφερτη, τῶν κόλπων σου ἢ
[γαλήνη!

ΓΡΑΜΜΑ

Δὲν ἦρθε ἀπ' τοὺς ἀνθρώκους ἡ μυρουδιί, ἀπ' τὴ
[γλάστρα,

Οὐδὲ ἡ δροσούλα ἀπ' τὸ βοινό, τὸ φῶς ἀπὸ τὸν
[ἥλιο,

Δὲν ἔπαισε ἀπ' τὸν οὐρανὸ ἡ χαρὰ τρελλή, γελάστρα,
Ἀπόψε σιῆς καλύβας μου τὸ φτωχικὸ βασίλειο.

"Ὅλα ἔνα χέρι σπλαχνικὸ τᾶφες ἀργά . . . στὸ Δεῖλι,
Μιδὴν ὄρα, ποῦ κρυφόβουνα σάπελπισμὸ γιὰ Σένα.

— Ἐκεῖ στὸ μέγα εἰκόνημα, πλάι σ' ἀργυρὸ καν-
[τήλι,

Τὸ γράμμα εἶναι, ποῦ μοῖσαιλες, ἀγάπη μου, ἀπ' τὰ
[ξένα.

ΦΙΛΗ Κ. ΒΑΤΙΑΗ

ΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΤΑΒΕΡΝΑΣ

Εἶχαμε πάει σὲ μιὰ ταβερνούλα ξύλινη ὁμορ-
φοκτισμένη, ποῦ πάνω ἀπὸ τὴν πόρτα τῆς εἴτανε
καρφωμένη μιὰ ἄσπρη πλάκα καὶ πάνω τῆς εἴτανε
χρυσωμένη κἄτι μαῦρα γράμματα κεφαλαῖα ποῦ
λέγανε «ΚΡΟΝΟΣ». Πῶς τὸ βόηκε καὶ γιατί διά-
λεξε αὐτὸ τὸνομα ὁ ταβερνιάρης, μοῦ κίνησε τὴν πε-
ρίεργεια καὶ κάποτε ποῦ τὸν ρώτησα, μοῦ εἶπε αὐ-
τὸ ἔβαλα αὐτό γιατί ἔτσι λέγανε οἱ ἀρχαῖοι τὸ θεὸ τῆς
ρετινάρας καὶ ὅταν τοῦ εἶπα ἐγὼ πῶς δὲ λεγότανε
ἔτσι, κείνος γέλασε εἰρωνικά, μὲ κοίταξε ἀπὸ πάνω
ἔσα μὲ κάτω σανάθελε νὰ μὲ μετρήσῃ κ' ἔτσι σανά-
λαξε ιδέα γιὰ μένα μοῦ λέει «Μὰ ἐγὼ σὲ νόμιζα
γιὰ γραμματιζούμενο, ἀλλὰ σὺ φαίνεσαι μπιτ γιὰ
μπιτ ἀγράμματος».

Καθησμένοι λοιπὸν κείνο τὸ βράδυ πάνω σὲ ξύ-
λινους πάγκους, γύρω σένα τραπέζι, ξύλινο κέκεϊνο,
χαρτισμένο μὲ τὰ ποτήρια ποῦ μέσα ἡ ρετινάρα χρύ-
σιζε ἀπὸ τὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ καὶ μπροστὰ μας
ἀκουγότανε ὁ ἁπλὸς ἥχος τῆς θάλασσας ποῦ γινό-
τανε ἀπὸ τὸ σιγοφίλημα ποῦ ἔκανε στὰ κατάλευκα
βύτσαλα καὶ οἱ ἀχτίνες τοῦ φεγγαριοῦ πέφτανε στὴ
θάλασσα καὶ φαινότανε σὺν νάτατε ποτάμι ἀπὸ ἀσπ-
μι' ἔτσι λοιπὸν καθισμένοι καὶ κουτσουπίνοντας ἔλεγε
καθόντας καὶ κἄτι ποῦ τοῦχε συμβεῖ στὴν πολυποίκιλη
ζωή του.

Καὶ πρῶτα ἤρχισε ὁ καπετὰν Δημήτρης, καὶ τὸν
λέγανε ἔτσι, γιατί ἀπὸ μικρὸ παιδί εἶχε φάει τὰ
χρόνια του στὴ θάλασσα καὶ γνωστὸς γιὰ τίς τερα-
τολογίες του, νὰ λέει πῶς κάποτε εἶχε στὸ κρεβάτι
τοῦ μιὰ κόττα καὶ ἔνα πρῶτὴ τὴν ἔκουσε νὰ φωνάζει,